

Οι πρόσφατες αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου για το Επικουρικό Κεφάλαιο

Ηλέκτρα Κουρούνη, προπτυχιακή φοιτήτρια Νομικής Σχολής Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου

Με τον ν. 4092/2012 εισήχθησαν σημαντικοί περιορισμοί στις υποχρεώσεις του Επικουρικού Κεφαλαίου προς κάλυψη ζημιών από τροχαία ατυχήματα. Οι περιορισμοί αυτοί δικαιολογήθηκαν στη βάση της οικονομικής εξυγίανσης του Επικουρικού Κεφαλαίου και είχαν απασχολήσει τα τελευταία χρόνια έντονα την ελληνική θεωρία και νομολογία. Με τη συμβατότητα των περιορισμών αυτών προς το Σύνταγμα, το ενωσιακό δίκαιο και λοιπές αυξημένης τυπικής ισχύος διατάξεις ασχολήθηκε προσφάτως η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου, η οποία εντόπισε αντίθεση των περιορισμών αυτών στις παραπάνω πηγές δικαίου. Το παρόν άρθρο παρουσιάζει τη σχετική προβληματική και αναλύει το σκεπτικό των πρόσφατων αποφάσεων της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου.

1. Επικουρικό κεφάλαιο

A) Βασική νομοθεσία περί Επικουρικού Κεφαλαίου

Το άρθρο 3 § 1 της Οδηγίας 166/72/ΕΟΚ του Συμβουλίου, υπογραφείσας στις 24.4.1972 «Περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών των σχετικών με την ασφάλιση της αστικής ευθύνης που προκύπτει από την κυκλοφορία των αυτοκινήτων οχημάτων και με τον έλεγχο της υποχρέωσης προς ασφάλιση της ευθύνης αυτής» προβλέπει τη λήψη όλων των απαραίτητων μέτρων κάθε κράτους μέλους, ώστε η αστική ευθύνη αναφορικά με την κυκλοφορία και τη συνήθη στάθμευση αυτοκινήτων να καλύπτεται από ασφάλιση. Με την ψήφιση του νόμου 489/1976, και συγκεκριμένα από τα άρθρα 2 επ., επιπληρώνεται η παραπάνω υποχρέωση, καθώς προβλέπεται ρητά η υποχρεωτική ασφάλιση, η οποία καλύπτει την αστική ευθύνη έναντι τρίτων με σκοπό την πληρέστερη ικανοποίηση των ζημιωθέντων από ατύχημα. Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 12 του ως άνω νόμου προβλέπεται η ποινική και διοικητική ευθύνη του κυρίου ή κατόχου σε περίπτωση κυκλοφορίας ανασφάλιστου αυτοκινήτου^[1].

«προβλέπεται η ποινική και διοικητική ευθύνη του κυρίου ή κατόχου σε περίπτωση κυκλοφορίας ανασφάλιστου αυτοκινήτου»

Η οδηγία 84/5/ΕΟΚ ορίζει ότι «κάθε κράτος μέλος ιδρύει ή εγκρίνει οργανισμό, αποστολή του οποίου είναι να αποκαθιστά, τουλάχιστον εντός των ορίων της υποχρέωσης ασφάλισης, τις υλικές ζημιές ή τις σωματικές βλάβες που προκαλούνται από όχημα αγνώστων στοιχείων ή για το οποίο δεν έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση ασφάλισης της παραγράφου 1».

Σύμφωνα με την παραπάνω οδηγία και για την ορθή υλοποίηση των στόχων της στο ελληνικό δίκαιο με τον Ν. 489/1976, που κωδικοποιήθηκε με το Π.Δ. 237/1986, ιδρύθηκε το νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Επικουρικό κεφάλαιο ασφάλισης ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργού Ανάπτυξης και της Τράπεζας της Ελλάδος (Διεύθυνση Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης).

B) Μέλη Επικουρικού Κεφαλαίου

Υποχρεωτικά μέλη του Επικουρικού Κεφαλαίου καθίστανται οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που παρέχουν ασφάλιση αστικής ευθύνης από ατυχήματα αυτοκινήτων, όπως επίσης και τα Ν.Π.Δ.Δ. ή οι οργανισμοί κοινής ωφέλειας

[1] Κατρούγκαλος, Κριτική αποτίμηση των ρυθμίσεων του ν. 4092/2012 για το Επικουρικό Κεφάλαιο, σε <https://www.esd.gr/arura-apoceis/item/2014->

kritiki-apotimisi-ton-rythmiseon-tou-nomou-4092-2012-gia-to-epikouriko-kafalaio, ανακτήθηκε 23 Απριλίου 2018.

Οι πρόσφατες αποφάσεις της ολομέλειας του Α.Π. για το Επικουρικό Κεφάλαιο

των οποίων τα οχήματα εξαιρούνται της υποχρεωτικής ασφάλισης, βάσει του άρθρου 18 Ν. 489/176.

Τα μέλη, βάσει του άρθρου 20 του ως άνω νόμου, υποχρεούνται σε εισφορά υπέρ αυτού με ανώτατο όριο που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, υπολογιζόμενη σε ποσοστό επί των καθαρών ασφαλιστρών του κλάδου αστικής ευθύνης από χερσαία οχήματα, η οποία βαρύνει κατά 70% τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και κατά 30% τους ασφαλισμένους. Η παραπάνω εισφορά δεν μπορεί να ξεπερνά το ποσοστό του 5%.

Γ) Σκοπός

Όπως ήδη αναφέρθηκε με το Π.Δ. 237/1986 καθιερώθηκε με το άρθρο 19 παρ. 1 το Επικουρικό Κεφάλαιο, το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του κράτους και επιτελεί κοινωνικό έργο. Το ταμειακό όμως συμφέρον δεν ταυτίζεται με το δημόσιο ή το γενικό συμφέρον^[2]. Σκοπός αυτού είναι η αποζημίωση σε ειδικές περιπτώσεις όπου μειώνονται οι πιθανότητες του ζημιωθέντος για αποζημίωση. Ειδικότερα, είναι υποχρεωμένο να καταβάλει στα πρόσωπα που ζημιώθηκαν την κατά την παρ.2 του άρθρου αυτού αποζημίωση λόγω θανάτωσης ή σωματικών βλαβών ή υλικών ζημιών από αυτοκινητικά ατυχήματα, σε περίπτωση που αυτά προκαλούνται από ανασφάλιστο όχημα ή που το υπεύθυνο πρόσωπο παραμένει άγνωστο ή ασφαλισμένο σε ασφαλιστική εταιρία που πτώχευσε ή της οποίας η άδεια λειτουργίας ανακλήθηκε ή το ατύχημα προκλήθηκε από αυτοκίνητο, το οποίο οδηγούσε πρόσωπο που προκάλεσε το ατύχημα με πρόθεση.

2. Άρθρο 4 του Ν. 4092/2012

Α) Οι νέες ρυθμίσεις

Με το τέταρτο άρθρο του Ν. 4092/2012, ο οποίος σύμφωνα με το έβδομο άρθρο αυτού ισχύει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εισήχθησαν τροποποιήσεις του Π.Δ 237/1986 που αφορούν περιορισμούς στις αποζημιώσεις που καταβάλλει το Επικουρικό Κεφάλαιο. Ειδικότερα, με το άρθρο 4 στοιχείο γ' αντικαταστάθηκε η

παρ. 2 του άρθρου 19 Π.Δ. 237/1986. Προβλέπεται πλέον το ανώτατο όριο των 6.000 ευρώ, ανά δικαιούχο, ως οφειλή του Επικουρικού Κεφαλαίου για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Επίσης, ορίζεται ότι η αποζημίωση στην περίπτωση πτώχευσης του ασφαλιστή ή άκαρπης εκτέλεσης σε βάρος του ασφαλιστή ή τέλος ανάκλησης της άδειας λειτουργίας ασφαλιστικής εταιρίας, δεν καταβάλλεται ολόκληρη, αλλά σύμφωνα με τα ακόλουθα:

α) για αποζημίωση ύψους έως 4.000 ευρώ καταβάλλεται συνολικό ποσόν ίσο προς το 90% αυτής,

β) για αποζημίωση ύψους από 4.001 έως 10.000 ευρώ καταβάλλεται συνολικό ποσόν ίσο προς το 87,5% αυτής, με κατώτατο όριο 3.600 ευρώ,

γ) για αποζημίωση ύψους από 10.001 έως 30.000 ευρώ καταβάλλεται συνολικό ποσόν ίσο προς το 85% αυτής, με κατώτατο όριο 8.750 ευρώ,

δ) για αποζημίωση ύψους από 30.001 έως 60.000 ευρώ καταβάλλεται συνολικό ποσόν ίσο προς το 80% αυτής, με κατώτατο όριο 25.000 ευρώ,

ε) για αποζημίωση ύψους από 60.001 έως 100.000 ευρώ καταβάλλεται συνολικό ποσόν ίσο προς το 70% αυτής, με κατώτατο όριο 48.000 ευρώ,

στ) για αποζημιώσεις το ύψος των οποίων υπερβαίνει τις 100.000 ευρώ καταβάλλεται συνολικό ποσόν ίσο με το 70% αυτής, με ανώτατο όριο τις 100.000 ευρώ.

Ορίστηκε περαιτέρω ότι η εν λόγω ρύθμιση καταλαμβάνει και τις ήδη γεννημένες αξιώσεις κατά του Επικουρικού Κεφαλαίου, όχι όμως τις αξιώσεις που έχουν επιδικαστεί με οριστική δικαστική απόφαση. Επίσης, ότι οι τόκοι οι οποίοι επιβάλλονται και βαρύνουν το Επικουρικό Κεφάλαιο υπολογίζονται σε κάθε περίπτωση με επιτόκιο 6% ετησίως^[3].

Τέλος, με το Ν. 4092/2012 αναστέλλεται κάθε επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος του Επικουρικού Κεφαλαίου από την έναρξη της ισχύος του νόμου έως την 31.12.2016 και προβλέπεται προδικασία ό-

«Το ταμειακό όμως συμφέρον δεν ταυτίζεται με το δημόσιο ή το γενικό συμφέρον. Σκοπός αυτού είναι η αποζημίωση σε ειδικές περιπτώσεις όπου μειώνονται οι πιθανότητες του ζημιωθέντος για αποζημίωση»

^[2] Α.Π 1025/2015 ΤΝΠ ΔΣΑ.

^[3] Βλ. και *Αμπατζή*, Η αντίθεση των διατάξεων του άρθρου 4 του ν.4092/2012 προς το δίκαιο της ευρωπαϊκής ένωσης και τη νομολογία του ΔΕΚ, σε

<https://www.esd.gr/arura-apocceis/item/2071>, ανακτήθηκε 23 Απριλίου 2018.

Ελληνικό Αστικό Δίκαιο

σον αφορά την άσκηση αγωγής κατά του Επικουρικού Κεφαλαίου. Ειδικότερα, μια τέτοια αγωγή είναι παραδεκτή, μόνο εάν ο ενάγων έχει υποβάλει στο Επικουρικό Κεφάλαιο προ της άσκησής της έγγραφη αίτηση αποζημίωσης, με συνημμένα τα έγγραφα που αποδεικνύουν την απαίτησή του. Το Επικουρικό Κεφάλαιο είναι υποχρεωμένο να απαντήσει αιτιολογημένα στην αίτηση εντός τριών μηνών από την υποβολή της. Μετά τη λήψη της απάντησης του Επικουρικού Κεφαλαίου ή την άπρακτη παρέλευση της ως άνω προθεσμίας, ο παθών δύναται να ασκήσει αγωγή κατά του Επικουρικού Κεφαλαίου.

Οι παραπάνω δραστικές περικοπές δικαιολογήθηκαν στη βάση της κακής οικονομικής θέσης του Επικουρικού Κεφαλαίου, λόγω του υψηλού οικονομικού ελλείμματος 700.000.000 ευρώ που παρουσίαζε, το οποίο έθετε σε κίνδυνο την αποτελεσματική εκπλήρωση του σκοπού του. Επίσης οι ρυθμίσεις αυτές θα διασφάλιζαν τη βιωσιμότητά του και τη βραχυπρόθεσμη ικανοποίηση των απαιτήσεων των δικαιούχων. Έτσι, με την αποκατάσταση της λειτουργικής του ικανότητας, ενδυναμώνεται και η ασφαλιστική αγορά, μέρος της οποίας αποτελεί το Επικουρικό Κεφάλαιο.

Β) Υποστηρικτικές απόψεις

Αναφορικά με τις εν λόγω ρυθμίσεις υποστηρίχθηκαν διαφορετικές απόψεις. Αρχικά, διατυπώθηκε η θέση^[4] πως με τις νέες αυτές ρυθμίσεις του άρθρου 4 αναιρείται ο σκοπός του Επικουρικού Κεφαλαίου, όπου σύμφωνα με πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου, είναι η πλήρης προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας θυμάτων αυτοκινητικών ατυχημάτων, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η προστασία αυτή δεν είναι επαρκώς εξασφαλισμένη. Στις περιπτώσεις ακριβώς αυτές η ευθύνη του ΕΚ εξομοιώνεται κατά το περιεχόμενο και την έκτασή της με την ευθύνη την οποία θα είχε ο ασφαλιστής εάν υπήρχε ενεργός ασφάλιση^[5].

Ειδικότερα, η θέση αυτή προτείνει ότι το άρθρο 4 έρχεται σε ευθεία αντίθεση με διάφορες συνταγματικά θεμελιωμένες αρχές όπως η

αρχή της ισότητας (άρθρο 4 Σ) και η αρχή της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ.1 Σ). Επίσης, εντοπίζεται παραβίαση και συνταγματικών διατάξεων, όπως η περί προστασίας της ιδιοκτησίας (άρθρο 17 παρ.1 Σ) αλλά και άλλων αυξημένης τυπικής ισχύος κανόνων που επιτάσσουν τον σεβασμό του δικαιώματος στην περιουσία (Αρ. 1 του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ) και κατοχυρώνουν την αρχή της δίκαιης δίκης (Άρθρο 6 παρ. 1 ΕΣΔΑ)^[6]. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η κριτική που ασκήθηκε και οι επιφυλάξεις που εκφράστηκαν από την επιστημονική επιτροπή της Βουλής ως προς την συμβατότητα αυτών των ρυθμίσεων προς το ενωσιακό δίκαιο και ιδιαίτερα προς την οδηγία 84/5/ΕΟΚ και τις διατάξεις της ΕΣΔΑ.

2. Αποφάσεις της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου 3/2017, 4/2017, 5/2017

Το παραπάνω ζήτημα της συνταγματικότητας των διατάξεων του άρθρου 4 του ν. 4092/2012 κρίθηκε από την ολομέλεια του Αρείου Πάγου μέσω τριών αποφάσεων, των υπ'αριθ. 3/2017,4/2017 και 5/2017.

Α) Ολ. Α.Π 3/2017

Σύμφωνα με την υπ'αριθ. ΟΛΑΠ 3/2017^[7] κρίνεται αντισυνταγματική η ρύθμιση του στοιχείου στ' της παρ.3 του άρθρου 4 η οποία αναφέρεται στους τόκους που επιβάλλονται και βαρύνουν το Επικουρικό Κεφάλαιο.

Στο αιτιολογικό της απόφαση δεσπόζει η συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας (άρθρο 4 Σ). Ουσιωδώς όμοια πράγματα σχέσεις ή καταστάσεις πρέπει να αντιμετωπίζονται από το νόμο όμοιο τρόπο, χωρίς να εισάγονται εξαιρέσεις. Διαφορετική νομοθέτηση δύναται να επιβληθεί μόνο για λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, των οποίων η συνδρομή υπόκειται

«η θέση αυτή προτείνει ότι το άρθρο 4 έρχεται σε ευθεία αντίθεση με διάφορες συνταγματικά θεμελιωμένες αρχές»

^[4] ΜονΠρωτΑθ 3941/2012, 3977/2012, 3903/2012, 3905/2012· ΜονΠρωτΚατερ 31/2013. Βλ. όμως και ΜονΠρωτΑμαλ 108/2012· ΜονΠρωτ Θεσ. 1160/2013.

^[5] ΑΠ 1221/201, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

^[6] Βλ. Κλάππα, Αντισυνταγματικότητα διάταξης περί περιορισμού της ευθύνης του Επικουρικού Κεφαλαίου, σε <https://www.esd.gr/arura-apocceis/item/1662>, ανακτήθηκε 23 Απριλίου 2018.

^[7] Δημ. σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

Οι πρόσφατες αποφάσεις της ολομέλειας του Α.Π. για το Επικουρικό Κεφάλαιο

στον έλεγχο των δικαστηρίων^[8]. Επίσης, η θεμελίωση αξιοποιεί και τη διάταξη του άρθρου 25 παρ. 1 Σ, κατά την οποία περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα του ατόμου πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.

Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι αναφορικά με το περιεχόμενο της συνταγματικής (αλλά και με βάση το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ) προστασίας της περιουσίας, έχει νομολογηθεί ότι «περιουσία ενός ατόμου νοούνται τα εμπράγματα δικαιώματα (Αρ. 17 Σ) αλλά και τα περιουσιακά ενοχικά δικαιώματα και ειδικότερα οι περιουσιακού χαρακτήρα απαιτήσεις είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διοικητική απόφαση, είτε απλώς γεννημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προσδοκία, με βάση το ισχύον πριν από την προσφυγή στο δικαστήριο νομοθετικό καθεστώς, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικά»^[9].

Αντίστοιχα, και κατά το άρθρο 14 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί δίκαια και δημόσια από αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο) απαγορεύονται διατάξεις νόμων, με τις οποίες αναγνωρίζεται υπέρ ενός διαδίκου ευνοϊκότερη μεταχείριση από εκείνη του αντιδίκου του^[10].

Συμπερασματικά, η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου έκρινε ότι η διάταξη του αρ. 4 παρ.3 εδ. στ που ορίζει το ποσοστό τόκου υπερημερίας που καταβάλλεται από το Επικουρικό Κεφάλαιο σε 6% ετησίως, έρχεται σε αντίθεση α) με το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος και το άρθρο 14 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα β) με τη διάταξη του άρθρου 1 του πρώτου πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, ενόψει του ότι δεν δικαιολογείται επαρκώς η προσβολή της περιουσίας του δανειστή του Επικουρικού

Κεφαλαίου από λόγους δημοσίου συμφέροντος γ) με τη συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας του άρθρου 25 Σ. Βάσει αυτής της αρχής τα μέσα που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να είναι ανάλογα του επιδιωκόμενου σκοπού. Ο περιορισμός του τόκου υπερημερίας δεν κρίθηκε συμβατός με την αρχή της αναλογικότητας.

Βέβαια, στην παραπάνω απόφαση υπήρξε και μειοψηφία ενός μέλους. Κατά τη μειοψηφία, η εν λόγω επίμαχη διάταξη δεν είναι αντίθετη προς τους παραπάνω αυξημένης τυπικής ισχύος κανόνες. Και αυτό, ενόψει του επικουρικού χαρακτήρα του «Επικουρικού Κεφαλαίου», καθώς το τελευταίο αποτελεί οργανισμό που προεχόντως ιδρύθηκε ως μηχανισμός "διόρθωσης" της αγοράς, ενώ επίσης ο δικαιούχος δεν στερείται τη δυνατότητα να στραφεί εναντίον οποιουδήποτε άλλου υπεύθυνου. Ακόμα, η αξίωση καταβολής τόκων δεν καταργείται ολοσχερώς, αλλά περιορίζεται. Τέλος, διότι με τον προσδιορισμό του ποσοστού του τόκου σε ορισμένο ύψος δεν αποκλείεται η πρόσβαση των θιγομένων στη Δικαιοσύνη.

Β) ΟΛΑΠ 4/2017,5/2017

Περαιτέρω, οι αποφάσεις 4/2017 και 5/2017^[11] της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου έκριναν τη συνταγματικότητα του άρθρου 4 Ν. 4092/2012, αναφορικά με το ποσοστό των τόκων και τους περιορισμούς που εισάγονται στις αποζημιώσεις που οφείλει το Επικουρικό Κεφάλαιο σε περίπτωση πτώχευσης του ασφαλιστή ή ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του, καθώς επίσης και τους προαναφερθέντες στο ύψος της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης. Συγκεκριμένα, κρίθηκε ότι ο καθορισμός του ποσού των 6.000 ευρώ ως ανωτάτου ορίου για ψυχική οδύνη βρίσκεται σε ευθεία αντίθεση με την παρ.4 του άρθρου 1 της δεύτερης Οδηγίας 84/5/ΕΟΚ^[12]. Επίσης, το επιβληθέν ανώτατο όριο των 6.000 ευρώ είναι αντίθετο και

«ο δικαιούχος δεν στερείται τη δυνατότητα να στραφεί εναντίον οποιουδήποτε άλλου υπεύθυνου»

^[8] Βλ. και ΟΛΑΠ 3/2006, σε http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=MzY1pm1PblKwqtgu8ffj2iOdllrm7g&apof=3_2006&info=%D0%CF%CB%C9%D4%C9%CA%C5%D3%20-%20%20%CF%CB%CF%CC%C5%CB%C5%C9%C1, ανακτήθηκε 28 Απριλίου 2018. Ολ ΣτΕ 2807/2002, ΝοΒ 2003.766.

^[9] ΟΛΑΠ 31/2007, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

^[10] ΟΛΑΠ 12/2013, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ· ΟΛΑΠ 4/2012, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

^[11] Δημ. σε ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ.

^[12] "Κάθε κράτος μέλος ιδρύει ή εγκρίνει οργανισμό, αποστολή του οποίου είναι να αποζημιώνει, τουλάχιστον εντός των ορίων της υποχρέωσης ασφάλισης, τις υλικές ζημιές ή τις σωματικές βλάβες που προκαλούνται από οχήματα αγνώστων στοιχείων ή για τα οποία δεν έχει εκπληρωθεί η υποχρέωση ασφάλισης που προβλέπεται στην παρ. 1".

Ελληνικό Αστικό Δίκαιο

προς την αρχή της *stricto sensu* αναλογικότητας, καθώς η διάταξη δεν είναι πρόσφορη ούτε και αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού αυτού, αφού μπορούσε να επιλεγεί ηπιότερο μέσο. Αντίθετη προς το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, κατά τις παραπάνω αποφάσεις, είναι και η ρύθμιση η οποία ορίζει ανώτατο όριο για τις ήδη γεννημένες αξιώσεις. Και αυτό, διότι με τη διάταξη αυτή κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, το οποίο μπορεί να την στερηθεί μόνο για σοβαρούς λόγους δημόσιας ωφέλειας.

Ακολούθως, κατά την ίδια δικαστική κρίση, αντίκειται στη συνταγματική αρχή της ισότητας η νομοθετική μεταχείριση όμοιων περιπτώσεων κατά διαφορετικό τρόπο, ειτός αν η διαφορετική ρύθμιση δεν είναι αυθαίρετη, αλλά επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος. Επίσης, αντίκειται στο άρθρο 14 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, διάταξη κατά την οποία διαταράσσεται ουσιωδώς η ισότητα των όπλων ενώπιον των δικαστηρίων, με αποτέλεσμα ένας διάδικος να αποκτά πλεονεκτήματα έναντι του αντιδίκου του.

Σκόπιμη τέλος, κρίνεται μια αναφορά και στην παραπομπή του ζητήματος που αφορά τον περιορισμό του Επικουρικού Κεφαλαίου για την αποζημίωση από σωματικές βλάβες στην Ολομέλεια του Αρείου Πάγου.

Ο Άρειος Πάγος δέχθηκε ότι «...οι περιορισμοί τόσο στις αποζημιώσεις που καταβάλλει το Επικουρικό Κεφάλαιο σε περίπτωση πτώχευσης του ασφαλιστή ή ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του όσο και στο θέμα της χρηματικής ικανοποίησης λόγω ψυχικής οδύνης...είναι ανίσχυροι...»^[13]. Η γενικότητα της διατύπωσης αυτής καταδεικνύει ότι «το ανίσχυρο» των ρυθμίσεων δεν περιορίζεται μόνο στους ποσοτικούς περιορισμούς που ορίζει το άρθρο 4 Ν. 4092/2012 για τη χρηματική ικανοποίηση λόγω ψυχικής οδύνης, αλλά αυτό ισχύει και για όλους τους ποσοτικούς περιορισμούς που προβλέπει ο νόμος αυτός^[14].

Συμπεράσματα

Συμπερασματικά κρίνουμε ορθή την τεκμηριωμένη και αναλυτική συλλογιστική αυτών των αποφάσεων η οποία στηρίζεται σύμφωνα με την ως άνω ανάλυση στην επίκληση των διατάξεων τόσο του ενωσιακού όσο και του συνταγματικού δικαίου. Οι διατάξεις και, ιδιαίτερα, οποιοσδήποτε ποσοτικός περιορισμός της οφειλόμενης από το επικουρικό ταμείο αποζημίωσης έρχεται σε ευθεία αντίθεση με διατάξεις υπερνομοθετικής ισχύος, όπως είναι το ενωσιακό και το συνταγματικό δίκαιο, τις οποίες ο κοινός νομοθέτης δεν δικαιούται να παραβιάσει ή να παραγνωρίσει.

.....

«οποιοσδήποτε ποσοτικός περιορισμός της οφειλόμενης από το επικουρικό ταμείο αποζημίωσης έρχεται σε ευθεία αντίθεση με διατάξεις υπερνομοθετικής ισχύος»

^[13] ΟΛΑΠ 3/2017, ο.π.

^[14] Βλ. και *Αρπατζή*, Ερμηνευτική προσέγγιση της διάταξης μετά τις πρόσφατες αποφάσεις της Ολομέλειας

του Αρείου Πάγου (3, 4 και 5/2017, ΕΣυγκΔ 2017. 146.